

Handläggare
Maria Sköld
Telefon: 08-508 25 203

Till
Socialnämnden
2020-12-16

Att göra anmälningar som gäller barn sökbara Socialstyrelsens författningsförslag

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2020/1319

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara”.
2. Beslutet justeras omedelbart

Fredrik Jurdell
socialdirektör

Veronica Carstorp Wolgast
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt remiss av Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara” till socialnämnden för yttrande. Socialstyrelsen har analyserat befintligt regelverk och funnit att reglerna är svårtolkade och att det behövs tydligare regler för att socialnämnden ska kunna hålla anmälningar som inte lett till utredning ordnade på ett sökbart sätt.

Socialstyrelsen föreslår att ett nytt undantag ska införas i lagen om personuppgifter i socialtjänstlagen som möjliggör sammanställningar som innehåller uppgifter om känsliga personuppgifter. Socialstyrelsen föreslår vidare en revidering av ändamålen och sökbegreppen som regleras i förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Socialstyrelsen bedömer även att en särskild gallringstid för den typ av sammanställningar som föreslås bör övervägas.

Förvaltningen ser positivt på Socialstyrelsens förslag och föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har översänt remiss av Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara” till socialnämnden för yttrande senast 2021-01-04. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 9 december 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 10 december 2020.

Ärendet

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2018 Socialstyrelsen i uppdrag att analysera de rättsliga förutsättningarna för socialtjänstens behandling av personuppgifter vid anmälningar avseende barn som inte leder till utredning. I Socialstyrelsens uppdrag ingår även att lämna förslag på de författningsändringar som är nödvändiga för att hålla sådana anmälningar sökbara.

I Socialstyrelsens rapport ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara” betonas socialnämndens omfattande ansvar för att uppmärksamma och skydda barn som far illa. Till följd av reglerna om personuppgiftsbehandling inom socialtjänsten sätts i många kommuner anmälningar om oro för barn som inte leder till utredning in i pärmar i kronologisk ordning. Systemet med pärmar gör det svårt att hitta bland anmälningarna. Den som söker efter en anmälan genom att leta i pärmar får också del av information, som många gånger är integritetskänslig, rörande andra personer.

Av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:6) om handläggning av ärenden som gäller barn och unga framgår att innan socialnämnden beslutar om att inte inleda en utredning bör uppgifter som finns i förekommande personakt beaktas. Även tidigare inkomna anmälningar hos den egna nämnden bör beaktas. Samtidigt finns i 7 a § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, SoLPuL, ett förbud mot att i register ta in uppgifter om känsliga personuppgifter eller uppgifter om i övrigt ömtåliga personliga förhållanden, som även omfattar

manuella sammanställningar. Det finns enligt samma lag ett antal undantag från förbudet. Inget av undantagen ger dock socialnämnden möjlighet att sammanställa register över anmälningar som gäller barn som inte lett till någon utredning och inte tillhör något pågående ärende.

Socialstyrelsen har analyserat befintligt regelverk och funnit att reglerna är svårtolkade och att det behövs tydligare regler för att socialnämnden ska kunna hålla anmälningar som inte lett till utredning ordnade på ett sökbart sätt.

Reglerna i SoLPuL gör det även svårt för socialnämnden att hålla handlingarna ordnade på ett sådant sätt att kraven på diarieföring uppnås. Regelverket är enligt Socialstyrelsens analys inkonsekvent då det är möjligt att hålla en del anmälningar som inte leder till utredning sökbara i personakt men inte andra där någon personakt inte finns sedan tidigare.

Socialstyrelsens författningsförslag

- Socialstyrelsen föreslår att ett nytt undantag ska införas i 7 a § SoLPuL som möjliggör sammanställningar som innehåller uppgifter om känsliga personuppgifter eller uppgifter om i övrigt ömtåliga personliga förhållanden. Undantaget föreslås omfatta uppgifter om anmälan som gäller barn samt uppgifter om bedömning av behovet av omedelbart skydd och beslut att inte inleda utredning om ett barn (det som brukar kallas förhandsbedömningen).
- Socialstyrelsen föreslår en revidering av ändamålen och sökbegreppen som regleras i förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, SoLPuLF. Socialstyrelsen bedömer även att en särskild gallringstid för den typ av sammanställningar som föreslås bör övervägas.

I författningsförslaget görs avvägningar avseende barns behov av skydd och skyddet mot intrång i den personliga integriteten som regleras i regeringsformen och i Europakonventionen.

Socialstyrelsen lyfter fram att den föreslagna regleringen innebär en potentiell integritetskränkning för den det berör, men att det redan idag är tillåtet för socialnämnden att ta del av dessa handlingar när det är relevant för nämndens arbete. Regleringen kan å andra sidan innebära fördelar för andra barn och familjers personliga integritet. Detta utifrån att Socialnämnden kommer kunna söka efter anmälan och förhandsbedömning på ett träffsäkert sätt istället för att bläddra genom flera pärmar med anmälningar och förhandsbedömningar.

Socialstyrelsen anser att ett särskilt undantag för sammanställningar över anmälningar och förhandsbedömningar i syfte att skydda barn är godtagbart och nödvändigt. Regleringen är enligt Socialstyrelsen att anse som proportionerlig både utifrån barnskyddsperspektiv och utifrån integritetsaspekter. Socialnämnden har det yttersta ansvaret att skydda barn som far illa och förslaget innebär att nämnden får ett verktyg att kunna identifiera fler av de barn som behöver nämndens skydd och stöd.

Jämställdhetsanalys

Enligt Socialstyrelsen kan förslaget förväntas öka möjligheterna att följa upp socialtjänstens verksamhet. Detta kan inkludera att följa upp jämställdhetsperspektiv, exempelvis hur antalet unika barn som anmäls fördelar sig på kön och om det finns omotiverade skillnader i hur anmälningarna bedöms och vad de leder till.

Barnrättsperspektiv

Det ställs idag höga krav på hur socialnämnden ska dokumentera och bedöma uppgifter som gäller oro för barn. Socialnämnden har ett ansvar för barns behov av stöd och skydd som skiljer sig från och går längre än ansvaret för vuxna. Trots detta gör lagstiftningen ingen skillnad mellan att registrera anmälningar gällande vuxna respektive barn på ett sökbart sätt.

Sverige har genom barnkonventionen åtagit sig att säkerställa alla barns rättigheter enligt konventionen. Barnets bästa ska användas som vägledning i alla frågor som rör barnet och även vid eventuella inbördes konflikter mellan de olika rättigheterna i konventionen eller i andra avtal gällande mänskliga rättigheter.

I förhållande till frågan om att registrera anmälningar som inte lett till utredning på ett sökbart sätt lyfter Socialstyrelsen fram att det kan sägas finnas en intressekonflikt mellan barnets rätt till sitt privat- och familjeliv (artikel 16) och intresset rätt till skydd (artiklarna 6, 19, 32, 33, 34, 36, 37 och 38). Det kan även sägas finnas en intressekonflikt mellan intresset av skydd för barnet å ena sidan och den vuxnes intresse av att bestämma över barnet och dess uppfostran å andra sidan (jfr artikel 6 med artiklarna 5 och 18 i barnkonventionen). Generellt uttryckt kan intresset av skydd sägas stå mot rätten till ett privat- och familjeliv. Här ska barnkonventionens artikel 3 och principen om barnets bästa vara vägledande.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar Socialstyrelsens uppfattning om att anmälningar som gäller oro för barn bör göras sökbara även i de fall anmälan inte leder till utredning och det inte finns ett pågående ärende hos socialtjänsten. Förvaltningen ställer sig bakom

Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten ”Att göra anmälningar som gäller barn sökbara”.

Idag har lagstiftaren överlåtit till varje enskild nämnd att på egen hand lösa det dilemma som uppstår när en uppgift som bör beaktas inte får göras sökbar. Detta dilemma hanteras på olika sätt inom olika stadsdelsförvaltningar i dagsläget. Det finns en uppenbar risk för att uppgifter som förvaras hos den egna nämnden och som är relevanta för bedömningen av ett barns behov av skydd och stöd inte återfinns. Det kan exempelvis bero på att ingen hinner eftersöka uppgiften eller att verksamheten förlitar sig på medarbetarnas goda minne vilket skapar ett sårbart system.

Förvaltningens anser att en myndighet som arbetar med barnskydd måste ges förutsättningar att skapa arbetsmetoder som säkerställer att relevant information återfinns på ett träffsäkert sätt. Utifrån likställighet mellan individer och stadsdelsförvaltningar är det angeläget att förvaltningarna ges förutsättningar att organisera sitt arbete på ett sådant sätt att ett ovanligt namn, en vårdnadshavares kändisskap, en arbetsgrupp med låg personalomsättning eller liknande, i sammanhanget ovidkommande, faktorer påverkar sannolikheten att uppgifter om tidigare oro för ett barn blir ihågkomna och återfinns.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Socialstyrelsens rapport - Att göra anmälningar som gäller barn sökbara